

A tiszai kereskedelmi forgalom fejlesztése

(A Délmagyarország munkatársától.) Még július folyamán hosszabb cikk keretében foglalkoztunk azokkal a bajokkal és nehézségekkel, melyek a tiszai forgalom körül mutatkoznak és rátértünk azoknak az okoknak a vizsgálatára is, melyek azt eredményezik, hogy a tiszai átrakó forgalom Szegeden nem tud kellőképpen kifejlődni, sőt még a meglevő forgalom is részben elterelődik a szegedi piacra.

Előzménye volt e megállapításoknak az, hogy a tavalyi Széchenyi-émlékhajózás alkalmával Fabinyi Tiharmér kereskedelmi miniszter megdöbbenéssel hallotta, hogy a Tiszán az átrakás költségei olyanok, hogy például egy métermázs gabonának hajóra rakása Szegeden feleannyiba kerül, mint az egész fuvar költség ezer kilométeres úton Szegedtől Braildig. E tapasztalatok alapján a kereskedelmi miniszter megbízást adott dr. Géber Antal miniszteri tanácsosnak, hogy az összes számottevő folyami kikötőket járja be és személyes tapasztalatai alapján tegyen javaslatot, hogy miként kellene a vasút és hajózás közötti jobb összeköttetést biztosítani és ezen a révén a tiszai átrakó forgalmat is emelni.

Mit állapított meg a vizsgálat Szegeden?

Szegeden a tiszai átrakás a múltban két helyen történt, a két hid közötti nyílt tiszai rakodón és az Országos raktárházaknak a Boszorkány-sziget előtt lévő telepén. A tiszai rakodón, ahová a közúti vasút vágánya vezet, egy métermázs átrakási költsége szekérárúrnál — ami azonban alig számottevő — 10 fillér, vasúti vagonból történő átrakásnál pedig 18—20 fillér. Ugyanez a költség a raktárházaknál 2—3 fillérrel magasabb, aminek magyarázata az, hogy a raktárházak telepéről egy közel 300 méter hosszú tálidon lehet az ártérén keresztül eljutni a Tiszához s az árut emberi erővel mozgató csilléken kell a megrakásra váró uszályokhoz eljuttatni.

Hogy milyen rendkívül magasak ezek az átrakási költségek, azt legjobban mutatja az a körülmény, hogy vannak dunai állomások, ahol az átrakást métermázsanként 7—10 fillérért lehet eszközölni.

Az az értekező, amely Géber miniszteri tanácsos elnöksége alatt a szegedi fizetvétségben május 25-én tartott megállapította azt is, hogy a múlt esztendőben Szeged átrakási forgalma kerekében 6000 vagon gabondra rugott, de ez a forgalom megfelelő berendezések létesítése és a költségek lecsökkentése esetén könnyen a duplájára volna fokozható. Ezt megerősítették az egyesült hajózási társaságok és a Máv. jelentései is.

Szeged városának tehát a legnagyobb érdeke, hogy mindent elkövessen abban az irányban, hogy a költségek leszállítása révén a forgalom emelkedjék s hogy Csanád- és Békésmegye, valamint Pest vármegye déli része, melyet a bajai út jobb összeköttetésbe hozott a várossal, gabonaforgalom szempontjából belekerüljön Szeged vonzási körzetébe.

Javaslatok az átrakó forgalom emelésére

Júliusi cikkünkben részben megemlékeztünk azokról a javaslatokról is, melyek az átrakóforgalom megjavítása tekintetében felmerültek. Első terv gyanánta merült fel a különböző közlekedések apasztása, hogy az így beállott csökkenést az átrakással foglalkozó vállalatok feleiknek is elengedhessék. Kíváncsúnak jelezte az értekező, hogy a Máv. és a tiszai rakparton az átrakást eszközölő közúti vasút egységes kezelést létesítsenek és a Máv. ne számítson fel külön magas kocsikállítási díjakat. Az Országos raktárházaknál felmerül annak a szükségessége, hogy a jelenlegi kézíerővel történt munkát, amely megfelelő lehetett negyven esztendő előtt, mechanikai berendezéssel helyettesítse és az átrakást ezáltal olcsóbbá tegye.

Mindezen javaslatokkal kapcsolatban június legelején a Back-malom azzal az igen kedvező ajánlattal, illetve bejelentéssel fordult a városhoz és a földművelésügyi minisztériumhoz. A lényege a bejelentésnek az volt, hogy a vállalat a vasúti hid mellett nagy malmot, amely üzem kívül áll, de amelynek mechanikai átrakóberendezése már megvan, beraktározó és átra-

kóteleppé alakítja át. Ehhez az átalakításhoz a Back-malom semmiféle támogatást nem kért, bejelentette ellenben, hogy amennyiben a város a közraktárhoz hasonlóan a kövezetvámot neki is elengedi, a 14 fillérben kiszámított métermázsankénti átrakási költséget még a kövezetvám összegével csökkenti.

A város legközelebbi teendői

Néhány nappal ezelőtt a kereskedelemügyi minisztériumból tekintélyes aktacsomó érkezett Szeged város polgármesteréhez. Az aktacsomó elsősorban a minisztériumban július 25-én tartott jegyzőkönyvet, továbbá a miniszternek a hajózási vállalatokhoz és az Országos raktárházakhoz intézett levelét tartalmazta. A kísérő leiratban pedig, amelyet Kovács államtitkár írt alá, közölte a minisztérium, hogy a szegedi közúti vasút vontatási díjainak leszállítása ügyében a tárgyalások megindultak, hogy azonban a költségek a forgalom növelése érdekében még jobban leszállíthatók legyenek, váltsa valóra a város kiküldöttének azt az ígérését, hogy maga is hajlandó az akciót támogatni, vagyis a kövezetvámot, amely a két hid közötti szabad kikötő területén két fillérre rug, ugyanugy, mint az Országos raktárházaknál történt, törölje el. A városnak erről az intézkedéséről a miniszter haladéktalan értesítést kér.

A helyzet tehát az, hogy a városnak határozatot kell hozni, hogy azon szállítmányok után, melyeket a közúti vasút vontat le a kikötőbe s amelyek vágányon haladva, tulajdonképpen a kövezetet nem érintik, a métermázsanként két fillérre rugó kövezetvámot elengedi. Ugyanekkor természetesen a városnak határozatot kell hozni a Back-malom beadványára vonatkozólag is, amely tetemes költséggel beraktározó és átrakó berendezéseit már elkészítette, a forgalomnak átadta s most az egyenlő elbánás elve alapján ugyanazt a kedvezményt kéri, amely egy vállalatnak már megvan, a másikat pedig maga a kereskedelmi miniszter javasolja, hogy neki is megadassék. Alapjában véve a kedvezmény nem is az egyes vállalatoknak szól.

hanem azt célozza, hogy a költségek apasztásának ezen a révén a forgalom Szegedre terelődjék.

Mit mond a városháza?

Érdeklődtünk a városházán is az átrakóforgalom kérdéseiről és azt a felvilágosítást nyertük, hogy az átrakóforgalommal kapcsolatos kövezetvám-kérdéseket a polgármester a jövő héten összehívandó pénzügyi és javadalmi bizottsági ülés elé és a két bizottság véleményezésével ellátva az október 8-ra kitűzendő közgyűlés elé fogja terjeszteni. Ennek a közgyűlésnek kell határozni egy a közúti vaspályá, mint a Back-malom, valamint az Országos raktárházak által lebonyolított átrakóforgalom kövezetvámmentessége tekintetében. A jogi helyzet ugyanis mindhárom átrakással foglalkozó vállalatnál tökéletesen azonos, mert a közraktárok szegedi telepe, mikor megalakult, tíz évre kapta meg a kövezetvámmentességet és az engedély formailag megújítva nem lett, hanem a vállalat hallgatóságos beleegyezés alapján élvezte ezt a jogot.

A városházán értesítettünk arról is, hogy a múlt héten egy munkásküldöttség járt a polgármesternél, amely azt kérte, hogy a város a Back-malom kérését ne támogassa, mert a mechanikai átrakóberendezés létesítése folytán azok a munkások, akik ma az átrakás munkáját végzik, elvesztik kenyérüket. Amennyire meg lehet ítélni, ez a beállítás teljesen téves, mert egyrészt a mechanikai berendezés létesítéséhez a Back-malom semmiféle támogatást nem kért s a berendezés már készen van, másrészt pedig a raktárházak vezetősége is foglalkozik az üzem mechanizálásának tervével, hogy fel tudja venni a versenyt a konkurenciával.

Ma csupán arról van szó, hogy a közlekedések apasztásával az átrakás még olcsóbb lehessen, hogy a szegedi vállalatok fel tudják venni a versenyt más tiszai átrakóhelyekkel s a forgalom ne terelődjék el a többi kikötőbe, ahol az átrakás jelentősen olcsóbb, mint nálunk. Ez pedig nem a munkaalkalmak megcsökkentését, hanem igen jelentős szaporodást fogja eredményezni. Általánosságban pedig a városnak legnagyobb érdeke, hogy a tiszántúli gabona hajón történő elszállítás esetén ne Szolnoknak s a Duna—Tisza közének déli részén termelt gabona ne Bajának, hanem Szegednek vegye útját és ez a forgalom is a város gazdasági életét gyarapítsa.

Hírek

— A jogügyi bizottság szerdára összehívott ülésén csak két tag jelent meg. Megírta a Délmagyarországnak, hogy a polgármester szerdán délre hívta össze a jogügyi bizottságot, amelynek a szeptemberi közgyűlés napirendjére kerülő új szabályrendelettervezeteket kellett volna tárgyalnia. A bizottság 24 tagja közül szerdán délből csak két tag jelentkezett, dr. Hajnal István és dr. Szivessy Lehel. Dr. Pálffy József polgármester, miután hiába várt több tag jelentkezésére, kijelentette, hogy a nagyfontosságú kérdések tárgyalására az érdeklődésnek ezt a minimális fokát nem tartja elegendőnek, ezért nem is nyitja meg az ülést. A jogügyi bizottságot hétfőn délből tizenkét órára újból összehívja.

— Indítvány az utlevéldíjak mérséklésére. Dr. Bodnár Géza törvényhatósági bizottsági tag indítványt nyújtott be a közgyűléshez az utlevéldíjak mérséklése érdekében. Indítványozza: írjon fel a közgyűlés a kormányhoz és kérje az utlevél kiállítás díjának a jelenlegi husz pengőről 10 pengőre való mérséklését. Az indítványt a polgármester valószínűleg pártoló javaslatával terjeszti a közgyűlés elé.

— Megismétlik a „Kiskun-Napot” Félégházán. A szeptember 2-án rendezett „Félégházi Kiskun-Nap” délutáni műsorát, amint azt annakidei megírtuk, elmosta az eső. Az Idegenforgalmi Bizottság most elhatározta, hogy a délutáni programot az eredeti elgondolásban és tervek szerint szeptember 23-án bemutatják, így megrendezik a „Félégházi-Nap” egyik legkimagaslóbb eseményét, a kiskun felvonulást is.

— MUNKAKÖZVETÍTÉS. Munkát Kaphatnak a Hatósági Munkaközvetítő utján (Merev-ucca és Mars-tér sarkán): 1 nőtlen szobaines vidéken, 1 női konfekciós szobát, 2 kovács, 1 faesztergályos, 1 cukrász, 1 asztalos, 5 kádár, 1 kőszárny, 1 kőtelgyártó, 1 cipész, 1 kártyító, 1 szabó vidéken, 1 borbély, 4 hölgyfodrász, 3 napszámosfi, 1 gyári kocsis, 1 kifizető.

— Fej-, váll- és ágyékrheumánál, ischiásnál, idegfájdalmaknál, szagattásnál és zsúbanál a természetes „Ferenc József” keserűvíz rendkívül hasznos háziszer, mert korán reggel egy pohárral bevéve, az emésztőcsatornát alaposan kitisztítja és méregteleníti. Egyetemi klinikákon szerzett tapasztalatok tanúsítják, hogy a valódi Ferenc József víz gyors, biztos és kellemes hatása húgysavfelhalmozódásnál és köszvényrohamoknál kiválóan érvényesül.

— A télkabát és 7 pengő. Özv. Dunai Józsefnek kunágotai asszony a múlt év őszén Szegeden Molnár Eszternél és ennek vadházastársánál, Brunner Gyula pincérenél lakott. Dunainé áldott állapotban volt, október első napjaiban beszállították a klinikára. Ezalatt Molnár Eszter Dunainé télkabátját elzalogosította és a pénzt vadházastársával együtt elköltötte. Találtak egy OTI-cédulát is Dunainé nevére kiállítva, 7 pengőért. Ezt a cédulát ifj. Janik Gáspár házimester aláírta és a hamis nyugtával Molnár Eszter az OTI-tól a pénzt felvette és Brunnerrel együtt ezt is elköltötte. Amikor Dunainé a klinikáról a kisgyermekével együtt kijött, se pénze nem volt, se télkabátja. A három ember ellen megindult az eljárás, szerdán vonta őket felelősségre a törvényszék Váda i. tanácsa. Molnár Eszter és Brunner azzal védekezett, hogy Dunainé tartozott nekik, ezért használták fel a pénzt a saját céljaikra. A bíróság a rovtomultu Molnár Esztert 2 rendbeli sikkasztás és egyrendbeli magánokirathamisítás miatt 3 hónapi fogházra, Brunner Gyulát 14 napi fogházra, ifj. Janikot pedig 30 pengő pénzbüntetésre ítélte.

— A rendőr agyonlőtte a támadó betörőt. Budapestről jelentik: Szerdára virradó éjszaka egy Gellért-téri fizetben Magyar Kálmán rendőrfőtörzsrőrmester két betörőt ért tetten. Az egyik betörő elmenekült, a másik feszítő vassal támadt a rendőrré, aki a támadót agyonlőtte. Megállapították, hogy az agyonlőtt betörő Ember Sándor rovtomultu mészárossegéd.